

Vergaderjaar 2022–2023

21 501-02

Raad Algemene Zaken en Raad Buitenlandse Zaken

Nr. 2708

BRIEF VAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 11 september 2023

Hierbij bied ik u de geannoteerde agenda aan voor de Raad Algemene Zaken van 19 september 2023.

De Minister van Buitenlandse Zaken,
H.G.J. Bruins Slot

GEANNOTEEERDE AGENDA RAAD ALGEMENE ZAKEN VAN 19 SEPTEMBER 2023

Op dinsdag 19 september a.s. vindt in Brussel de Raad Algemene Zaken (RAZ) plaats. Op de agenda¹ staat (1) een voorstel van het Spaanse voorzitterschap over het aanpassen van de verordening inzake de officiële talen van de EU, (2) een eerste bespreking van de concept geannoteerde agenda van de Europese Raad (ER) van 26 en 27 oktober, (3) de *Letter of Intent* van het Wetgevend Programma van de Europese Commissie, (4) een evaluatie van en een horizontale discussie over de jaarlijkse rechtsstaatsdialoog, en (5) een ontbijt over Oekraïne en een informele lunch over de Toekomst van Europa.

De Minister van Buitenlandse Zaken is verhinderd voor deze RAZ vanwege haar deelname aan de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties in New York. De Nederlands Permanente Vertegenwoordiger bij de EU zal daarom Nederland vertegenwoordigen tijdens deze RAZ.

Voorstel aanpassing verordening tot regeling van het taalgebruik

Het Spaanse voorzitterschap heeft voorgesteld de verordening tot regeling van het taalgebruik aan te passen. Deze verordening² bepaalt onder andere welke talen de officiële EU-talen zijn en bepaalt voorts dat EU-wetgeving wordt opgesteld en gepubliceerd in deze talen. Het voorstel is om het Baskisch, Galicisch en Catalaans tot officiële EU-taal te maken. Tijdens de RAZ zal het Spaanse voorzitterschap dit voorstel presenteren waarna een uitwisseling zal plaatsvinden tussen de lidstaten. Het voorzitterschap wil het voorstel mogelijk ook ter stemming brengen. De Raad van de Europese Unie dient met unanimiteit te besluiten over dit voorstel.³ Het kabinet onderschrijft het belang van het eerbiedigen van de taalverscheidenheid als een van de grondbeginselen van de EU.⁴ Wel zal het kabinet tijdens de RAZ aansturen op een zorgvuldig proces om tot een besluit over het voorstel te komen. In dat proces moeten de (financiële) gevolgen in kaart worden gebracht, moet aandacht zijn voor andere talen binnen de EU en dient ook te worden ingegaan op het feit dat het Baskisch, Galicisch en Catalaans reeds de status van semiofficiële taal binnen de EU hebben.⁵ Dat zijn elementen die in het voorstel niet zijn meegenomen. Om die reden is besluitvorming in deze fase onwenselijk. Daar zal het kabinet dan ook op inzetten tijdens deze RAZ.

Vorbereiding Europese Raad van 26 en 27 oktober

Op de RAZ wordt gesproken over de voorbereiding voor de ER van 26 en 27 oktober a.s. op basis van een concept geannoteerde agenda die op het moment van schrijven nog niet bekend is. Naar verwachting staan op de agenda van de ER 26–27 oktober a.s. (1) de Russische agressie tegen Oekraïne, (2) economie en, als onderdeel van externe betrekkingen, (3) de EU-Turkije relatie.

Russische agressie tegen Oekraïne

Naar alle waarschijnlijkheid zal de ER spreken over de laatste ontwikkelingen rondom de Russische agressie tegen Oekraïne. De inzet van het

¹ Zie Delegates Portal: CM4121/23

² Verordening nr.1 van 15 april 1958 tot regeling van het taalgebruik in de Europese Economische Gemeenschap (1958).

³ Artikel 342 van het VWEU.

⁴ Op grond van artikel 3, lid 3, VEU eerbiedigt de Unie haar rijke verscheidenheid van cultuur en taal.

⁵ Zie: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52005XG0618\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/NL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52005XG0618(01))

kabinet blijft ongewijzigd. Voorafgaand aan de RAZ zal er een informeel ontbijt over Oekraïne worden georganiseerd. Op het moment van schrijven is nog niet bekend waar de discussie zich precies op zal richten.

Economie

Mogelijk zal tijdens de ER het Commissievoorstel voor een tussentijdse herziening van het EU Meerjarig Financieel Kader 2021–2027 (MFK) worden opgebracht. De inzet van het kabinet ten aanzien van deze voorstellen is opgenomen in drie BNC-fiches.⁶ Uitgangspunt voor het kabinet is dat uitdagingen en verplichtingen in principe opgevangen dienen te worden binnen de kaders van het MFK en de daarbij overeengekomen speciale instrumenten, door optimaal gebruik van bestaande middelen en waar nodig herprioritering en flexibilisering. Het kabinet staat in beginsel positief tegenover het structurele vorm geven van de financiële EU-steun aan Oekraïne en een Europees herstelprogramma gericht op het herstel en wederopbouw van Oekraïne. Daarbij kijkt het kabinet naar de meest gepaste omvang, voorwaarden en vorm van die steun.

Op het moment van schrijven bereidt het Voorzitterschap een concept onderhandelingsdocument⁷ voor, met een selectie van elementen waarover uiteindelijk politieke besluitvorming nodig is. Dit document zal eerst op ambtelijk niveau in Brussel worden besproken waarbij de Nederlandse inzet erop gericht is om de lijn uit de BNC-fiches zo duidelijk mogelijk weer te geven in het onderhandelingsdocument. Het onderhandelingsdocument is nog niet geagendeerd voor deze RAZ. Een mogelijke bespreking van de Commissievoorstellen tijdens de ER zal worden voorbereid door de RAZ van 24 oktober a.s. De Kamer zal hierover te zijner tijd worden geïnformeerd.

Externe betrekkingen: EU-Turkije relatie

Mogelijk spreekt de ER over de relatie tussen de EU en Turkije. De ER van 29–30 juni 2023 nodigde de Europese Commissie en EDEO uit om met een rapport over de stand van zaken van de betrekkingen tussen de EU en Turkije te komen.⁸ Het kabinet onderschrijft het belang van de EU-Turkije relatie en verwelkomt een rapport van de Europese Commissie en EDEO over dit onderwerp. Op het moment van schrijven is nog onbekend wanneer dit rapport gepubliceerd wordt. Mogelijk wordt dit rapport pas na de ER van 26 en 27 oktober gepubliceerd en besproken op de ER van 14 en 15 december. De Kamer wordt hierover via de gebruikelijke wegen geïnformeerd.

Uitbreiding

Naar verwachting zal EU-uitbreiding niet op de ER in oktober worden besproken. Het is waarschijnlijk dat, net als de afgelopen jaren, de ER in december zich buigt over mogelijke beslissingen omtrent de vervolgstappen van (potentiële)kandidaat-lidstaten in het toetredingsproces. De jaarlijkse voortgangsrapportages van de Europese Commissie worden in oktober verwacht. De Kamer ontvangt zoals altijd een kabinetsappreciatie van de rapportages.

⁶ 1) BNC-fiche Herziening MFK, Kamerstukken Kamerstuk 22 112, nr. 3757, 2) BNC-fiche Oekraïne-faciliteit, Kamerstuk 22 112, nr. 3758, d.d. 25 augustus 2023 3) BNC-fiche Strategic Technologies for Europe Platform, Kamerstuk 22 112, nr. 3759 d.d. 25 augustus 2023
Daarnaast verwijst het kabinet naar de antwoorden op het schriftelijke overleg inzake de tussentijdse herziening van het MFK van 11 september 2023.

⁷ Zie delegates portal: ST 12516/23.

⁸ Zie conclusies Europese Raad juni 2023 en Verslag van de Europese Raad van 29 en 30 juni 2023, Kamerstuk 21 501-20, nr. 1972

Wetgevend programma Europese Commissie: Letter of Intent

De Europese Commissie zal haar *Letter of Intent* toelichten. Deze brief verschijnt aansluitend aan de Staat van de Unie-toespraak die Commissie-voorzitter Von der Leyen op woensdag 13 september a.s. in Straatsburg zal geven. De brief bevat een opsomming van de prioriteiten van de Europese Commissie voor het komende jaar. Het Commissie Werkprogramma 2024, dat naar verwachting in de tweede helft van oktober verschijnt, werkt deze prioriteiten verder uit. De Kamer ontvangt zoals altijd een kabinetsappreciatie van het Commissie Werkprogramma.

Jaarlijkse RoL-dialoog: evaluatie

De Raad zal de discussie over de evaluatie van de jaarlijkse rechtsstaatsdialoog voortzetten. Zoals ook toegelicht in het verslag van de RAZ van 10 juli jl. heeft het Spaanse EU-voorzitterschap ter voorbereiding op de evaluatie de lidstaten verzocht middels een vragenlijst input te leveren (Kamerstuk 21 501-02, nr. 2701). Het voorzitterschap streeft ernaar voor het einde van dit jaar Raadsconclusies aan te nemen.

Nederland heeft in de vragenlijst het belang onderstreept van het bereiken van Raadsconclusies waarin de bestaande praktijken en werkmethoden worden gecodificeerd. Daarnaast zet het kabinet in op het versterken van de rol van de vakraden (de Raad Justitie en Binnenlandse Zaken en de Raad Onderwijs, Jeugd, Cultuur en Sport (Media)) binnen de rechtsstaatsdialoog, meer in het bijzonder bij het bespreken van de follow-up van het jaarlijkse rechtsstaatsrapport. Dit zou aanvullende diepgaande en gerichte uitwisselingen mogelijk maken tussen Ministers die de binnenlandse verantwoordelijkheid dragen voor de verschillende pijlers waarop het rechtsstaatsrapport betrekking heeft. Ook heeft het kabinet in de beantwoording onderstreept dat het van belang is dat de verschillende rechtsstaatsinstrumenten elkaar zo goed mogelijk versterken. Zoals ook toegelicht in de kabinetsreactie op het rechtsstaatsrapport 2023 die uw Kamer separaat ontvangt, is het in dit licht bijvoorbeeld positief dat vier van de supermijlpalen over rechterlijke onafhankelijkheid opgenomen in het uitvoeringsbesluit ter goedkeuring van het Hongaarse herstelplan, voortbouwen op aanbevelingen uit het Hongaarse landenhoofdstuk in het rechtsstaatsrapport 2022. Dit illustreert hoe het structureel monitoren van de rechtsstaat kan bijdragen aan het effectief gebruik van de overige politieke, juridische en financiële instrumenten. Ten slotte heeft het kabinet in lijn met de toezegging van de Minister van Buitenlandse Zaken van 27 januari 2021⁹, aangegeven de evaluatie graag aan te grijpen om de mogelijkheden te onderzoeken om de transparantie rondom de rechtsstaatsdialogen in de Raad te vergroten.

Jaarlijkse RoL-dialoog: horizontale discussie

Tijdens de RAZ vindt de jaarlijkse horizontale rechtsstaatsdialoog plaats op basis van het rechtsstaatsrapport dat de Europese Commissie op 5 juli jl. publiceerde.¹⁰ In het rapport doet de Europese Commissie verslag van de rechtsstatelijke situatie in de EU als geheel en in de lidstaten afzonderlijk. De lidstaten worden aan de hand van vier pijlers langs de rechtsstatelijke meetlat gelegd: het justitieel stelsel, corruptiebestrijding, pluriformiteit en vrijheid van de media en andere institutionele kwesties die verband houden met *checks and balances*. In het algemene deel van het rapport signaleert de Europese Commissie een aantal positieve

⁹ Zie ook het verslag van Commissievergadering: Kamerstuk 21 501-02, nr. 2266 en voor de kabinetsreactie: Kamerstuk 21 501-02, nr. 2317.

¹⁰ Zie ook het 2023 Rule of law report van de Europese Commissie: 2023 Rule of law report (europa.eu)

trends, waaronder geboekte voortgang in de digitalisering van de justitiesector en verbeteringen in de kwaliteit van wetgevingsprocessen. Daarnaast wijst de Europese Commissie op aanhoudende zorgen in sommige lidstaten over de mate van rechterlijke onafhankelijkheid, het gebrek aan middelen voor de justitiële sector en voor de effectieve aanpak van corruptie. Nieuw dit jaar is dat de Europese Commissie ingaat op de opvolging van de landspecifieke aanbevelingen uit het rechtsstaatrappport 2022.

Nederland verwelkomt het rechtsstaatrappport 2023 van de Europese Commissie en hecht eraan dat alle EU-lidstaten ieder jaar deze preventieve toets ondergaan. Nederland spant zich samen met gelijkgezinde lidstaten onverminderd in voor respect voor de rechtsstaat in de Unie, steunt de Europese Commissie in haar rol als hoedster van de Verdragen en blijft de Europese Commissie oproepen deze rol daadkrachtig en consequent te vervullen. De kabinetsappreciatie, met daarin een reactie op het algemene deel van het rapport en op het Nederlandse landenhoofdstuk, wordt separaat van deze geannoteerde agenda aan uw Kamer verstuurd. Tijdens deze Raad zal de Nederlandse inbreng in lijn zijn met deze appreciatie en het belang van een Europese agendering van de rechtsstaat onderstrepen. Tijdens de RAZ van 24 november a.s. zullen de landenhoofdstukken van Duitsland, Ierland, Denemarken, Griekenland en Estland worden besproken.

Lunch over de Toekomst van Europa

Het Spaanse voorzitterschap organiseert een lunch over de Toekomst van Europa. Het is de verwachting dat dit agendapunt raakt aan de bredere discussie in de EU over welke hervormingen binnen de EU noodzakelijk zouden zijn om voorbereid te zijn op de uitdagingen van de toekomst, inclusief bij eventuele toekomstige EU uitbreiding. Eerder werd deze discussie gevoerd tijdens de informele RAZ van 21–22 juni 2023.¹¹ Naar verwachting zal het Spaanse voorzitterschap tijdens de RAZ toelichten hoe zij deze discussie onder hun voorzitterschap verder willen brengen.

¹¹ Zie ook Geannoteerde Agenda van de informele Raad Algemene Zaken: Kamerstuk 21 501-02, nr. 2665 en het verslag Kamerstuk:21 501-02, nr. 2689